

before and after it. (2) If he was in the middle of studying Torah and it became time for the *Shema*, he must stop and recite it, and say the blessings before and after it. If, however, he is occupied with needs of the public, he should not stop, but should finish their business and then recite the *Shema*, if time remains. (3) If someone is in the middle of eating, or is in the bath, getting a haircut, or turning over hides [that are soaking in tanning solution], or if he is busy with a court case, he finishes first and then recites the *Shema*. But if he is afraid lest the time for reciting it will pass, and therefore he stops what he is doing to recite it, he is praiseworthy.

ולאחריה: ב היתה עוסק בתלמוד תורה והגיע זמן קריאת שמע פוסק וקורא ומברך לפניו ולאחריה היה עוסק בצרכי רבים לא יפסיק אלא יגמור עסקיהו ויקרא אם נשאר עת לקרות: ג היתה עוסק באכילה או שהיה במרחץ או שהיה עוסק בתספורת או שהיה מהפך בעורות או שהיו עוסקין בדין גומר ואחר כך קורא קריאת שמע. ואם היה מתירא שמא יעבור זמן קריאתה ופוסק וקרא הרי זה משבח:

MISHPATIM FOR WEDNESDAY

משפטים ליום רביעי

TORAH

תורה

יכון בקריאת ששה פסוקים אלו שהם כנגד ו דמילוי ו דשם ב"ן לקנות בו הארת נפש משבת הבאה

טז וגנב איש ומכרו ונמצא בידו מות ודיגנב נפשא מן בני ישראל ויזבניה וישתכה

(16) And one who kidnaps a man and sells him, and [the victim] had been found

RASHI

רש"י

(16) **And one who kidnaps a man and sells him** — [But has this law not been stated in Deuteronomy 24:7? So] why is our verse stated? Well, since Scripture says (Deuteronomy 24:7), “If a man is discovered kidnapping any of his brothers,” I only identify the case of “a man” who steals a person; how do I know that a woman, or one whose gender is indistinguishable, or a hermaphrodite who steals a person [is also liable]? Scripture, therefore, says here, “one who steals a man and sells him ...” [So why state the verse in Deuteronomy at all? Well,] since it says here, “one who steals a man ...,” I only identify the case of someone stealing “a man;” how do I know that if someone steals a woman [he is also liable]? Scripture, therefore, says (Deuteronomy 24:7), גנב נפש [“kidnapping a person”]. Hence, both of these verses [i.e., here and in Deuteronomy] are necessary — what is missing in one of them, is revealed in the other (see Mekhilta and Sanhedrin 85b). **And [the victim] had been found in his possession** — Witnesses had seen him kidnap the person and then sell him, [i.e., witnesses must testify that] he already had the victim in his possession

(טז) וגנב איש ומכרו. למה נאמר לפי שנאמר כי ימצא איש גונב נפש מאחיו אין לי אלא איש שגנב נפש. אשה או טומטום או אנדרוגינוס שגנבו מנין תלמוד לומר וגנב איש ומכרו. ולפי שנאמר כאן וגנב איש אין לי אלא גונב איש. גונב אשה מנין תלמוד לומר וגנב נפש לכך הוצרכו שניהם מה שחסר זה גלה זה: ונמצא בידו. שראוהו עדים

יִוָּמַת׃ ס יׁ וּמִקְלָל אָבִיו וְאִמּוֹ מוֹת יוּמָת׃ בִּידֵיהֶ אֲתִקְטֵלָא יִתְקַטֵּל׃
 יׁ וְדִלוּט אַבּוּהִי וְאִמִּיהִ

in his possession, then he will surely be put to death. (17) And one who curses

RASHI

רש"י

before he sold him [for if he sold him before actually kidnapping him, the culprit is not liable to the death penalty (Siftei Chakhamim; Mizrahi, also see Ramban)]. **He will surely be put to death** — by strangulation.

Wherever the Torah states an unqualified death penalty [i.e., without specifying the mode of execution], it refers to death by strangulation (Mekhilta; Sanhedrin 84b). Scripture here interrupts [the common theme of verses 15 and 17, that deals with acts against parents,] by stating here “one who steals a man ...” between (verse 15) “one

who strikes his father or mother ...” and (verse 17) “one who curses his father or mother ...;” it appears to me that this [interruption by our verse here,] is the basis of the dispute between our Sages (Sanhedrin 85b), where one Sage rules that we link [and thus equate the laws of] striking with cursing [and thus, according to this ruling just as one is not liable regarding cursing someone who does not keep the faith, so, too, he is not liable for striking such a person], while the other Sage rules that [since our verse of kidnapping intervenes between the verse of striking and that of cursing, therefore,] we do not link those [verses and so, we do not equate their laws, and hence, although one is not liable if one curses someone who does not keep the faith, this is not so in the case of striking]. (17) **And one who curses his father or mother** — [But is this law not stated in Leviticus 20:9? So] why is our verse stated? Well, since Scripture says (Leviticus 20:9), “any man who curses his father [or his mother],” I only identify the case of “a man” who curses his father [or mother]; how do I know that a woman who curses her father [or mother is also liable to the death penalty]? Scripture, therefore, says here, “And one who curses his father or mother,” with the perpetrator being unqualified as to whether it is a man or a woman [and thus covering both cases] (Mekhilta). But if so, [i.e., if a woman is also held liable,] why is the verse (Leviticus 20:9), “any man who curses” necessary altogether? [Well, by stating “any man” there, it comes] to exclude a minor [from being liable to the death penalty]. **He will surely be put to death** — by stoning. [And how do we know this? Because] wherever Scripture attaches the expression, דְּמִיּוֹ בּוֹ, “his blood is upon himself,” it means [that the mode of execution is] stoning. The archetype verse that illustrates this rule for all cases, is (Leviticus 20:27), “they must pelt them with stones; their blood is upon themselves” [which indeed indicates the connection between the expression “their blood is upon themselves” and stoning (Torat Kohanim 9:12)]. So, too, in the case of

שָׁגָגוּ וּמָכְרוּ וְנִמְצָא כָּבֵד בְּיָדוֹ קוֹדֵם מִכִּירָה׃ מוֹת יוּמָת׃ בְּהִנֵּק כָּל מִיתָה הָאֲמוּרָה בְּתוֹרָה סֵתֵם בְּהִנֵּק הִיא וְהַפְסִיק הַעֲנִין וְכַתּוּב וְגוֹנֵב אִישׁ בֵּין מַכָּה אָבִיו וְאִמּוֹ לְמִקְלָל אָבִיו וְאִמּוֹ. וְנִרְאָה לִי הֵינּוּ פְּלוּגָתָא דְּמִרְ סָבַר מִקְשִׁינָן הִפְאָה לְקַלְלָהּ וּמ״ס לֹא מִקְשִׁינָן׃ (יׁ) וּמִקְלָל אָבִיו וְאִמּוֹ. לְמַדּוּ נֶאֱמַר לְפִי שְׁהוּא אֹמֵר אִישׁ אִישׁ אִישׁ אֲשֶׁר יִקְלַל אֶת אָבִיו. אֵין לִי אֶלָּא אִישׁ שְׁקַלֵּל אֶת אָבִיו. אֲשֶׁה שְׁקַלְלָהּ אֶת אָבִיהָ מִנֵּין ת״ל וּמִקְלָל אָבִיו וְאִמּוֹ סֵתֵם בֵּין אִישׁ וּבֵין אִשָּׁה אִם בֵּין לְמַדּוּ נֶאֱמַר אִישׁ אֲשֶׁר יִקְלַל לְהוֹצִיא אֶת הַקֶּטָן׃ מוֹת יוּמָת׃ בְּסִקִּילָהּ וְכָל מְקוֹם שְׁנֶאֱמַר דְּמִיּוֹ בּוֹ בְּסִקִּילָהּ וּבֵינָן אֵב לְכֻלָּם בְּאָבָן יִרְגְּמוּ אוֹתָם דְּמִיָּהֶם בָּם

אתקטלא יתקטל: יה וארי
 ינצון גברין וימחי גבר ת
 חבריה באבנא או בכורמיוא
 ולא ימות ויפל לבוטלן: יט אם
 יקום ויהליך בברא על בוריה
 ויהי זכאא מחיא לחוד
 בוטלניה יתן ואגר אסיא

ס יה וכי יריבן אנשים והכה איש את-
 רעהו באבן או באגרף ולא ימות ונפל
 למשכב: יט אם יקום והתהלך בחוץ על-
 משענתו ונקה המכה רק שבתו יתן ורפא

his father or mother will surely be put to death. (18) And when men quarrel, and one strikes the other with a stone or a fist and he does not die, but rather, becomes bedridden, (19) If he gets up walking about outside on his own, then the one who struck [him] is absolved [of death] — he must pay only for his lost

RASHI

one who curses his father or mother, Scripture states (Leviticus 20:9), “his blood is upon himself” [and thus, the mode of execution must be stoning] (Mekhilta; Sanhedrin 66a). (18) **And when men quarrel, ...** — [But is this law of compensation for inflicting damage, not stated in verses 24-25 below and Leviticus 24:20]? So] why is our verse stated? Well, since Scripture says (verse 24 below), “[compensation of] an eye for [the inflicted

loss of] an eye ...,” I only identify compensation for the lost limb; but [if not for our verse,] we would not know [that the perpetrator must also pay for] lost time and medical expenses. This is why our passage is necessary (Mekhilta). [And from another passage in Scripture, we learn that in addition to the above, the perpetrator must also compensate for צער, distress, and בושת, embarrassment (Siftei Chakhamim).] **ונפל למשכב** — [This is to be understood] as it is translated [by Onkelos, namely]: “he falls out of action,” i.e., he becomes infirmed which in turn, renders him out of action from his work. (19) **על משענתו** — [literally, “upon his walking-stick,” for since a walking-stick “supports” the person, this expression is used figuratively here to mean] “in good health,” “in good strength” (Mekhilta). **Then the one who struck [him] is absolved [of death]** — But would anyone have suggested that this person, who did not kill, would have been put to death [that Scripture finds it necessary here to tell us that he is absolved of the death penalty]?! However, you learn from here, that the perpetrator is imprisoned, until it becomes evident that the victim has recovered. And the following, therefore, is the meaning here: [Only] when the victim gets up and is walking about on his own, is the one who struck him absolved [of the death penalty and thus released from prison]; but as long as the victim has not risen, the one who struck him is not yet absolved [and is meanwhile held in prison until the outcome of the case is clear] (Ketubot 33b). **רק שבתו** — [This term שבת, shevet, refers to the compensation of financial loss resulting from]

רש"י

ובמקלל אביו ואמו נאמר דמיו בו: (יה) וכי יריבן אנשים. למה נאמר לפי שנאמר עין תחת עין לא למדנו אלא דמי אבריו אבל שבת ורפוי לא למדנו לכך נאמרה פרשה זו: ונפל למשכב. כתרגומו ויפול לבוטלן לחלי שמבטלו ממלאכתו: (יט) על משענתו. על בוריו וכחו: ונקה המכה. וכי תעלה על דעתך שיהרג זה שלא הרג אלא ללמדך כאן שחובשים אותו עד שגראה אם יתרפא זה וכן משמעו כשקם זה והלך על משענתו אז ונקה המכה אבל עד שלא יקום זה לא נקה המכה: רק שבתו.

יִרְפָּא: ס שני ב וְכִי־יִכֶּה אִישׁ אֶת־עַבְדּוֹ אוֹ
 יְשָׁלֵם: כ וְאִרִי יִמְחִי גִבֵּר יֵת
 עַבְדִּיהָ אוֹ יֵת אֲמָתֶיהָ בְּשִׁלְטָן
 וַיָּמוּת תַּחַת יָדֶיהָ אֶת־דָּנָא
 אֶת־אֲמָתוֹ בְּשִׁבְט יָדוֹ תַּחַת יָדוֹ נִקָּם

time and for a complete cure. (20) And if a man strikes his slave or his handmaid with a rod, and [the slave] dies under his hand, then he will surely be avenged.

RASHI

being out of work because of his being infirmed. [I.e., the victim is to be compensated here only for lost time during the period that he was out of work while he was ill and recuperating, and not related to the actual permanent injury. For instance,] if the perpetrator had cut off the victim's hand or foot, then compensation for having been out of work while he was ill [in bed], is estimated by viewing the victim as though he was [a worker who did not need his hand or foot, e.g.,] one who guards cucumbers, since even after his recovery he is still not fit for work that would require a hand or a foot and

the perpetrator has already [compensated for this permanent loss when he] paid him for the damages, as Scripture states (verse 24 below), “[compensation of] a hand for [the inflicted loss of] a hand; [compensation of] a foot for [the inflicted loss of] a foot.” (Tosefta 9:1) ורפא ורפא — [This is to be understood] as it is translated [by Onkelos, namely]: He must pay the doctor's fee [and the victim cannot be forced to be attended by the perpetrator in lieu of paying רפוי, even if the perpetrator is himself a doctor] (Bava Kamma 85a). (20) And if a man strikes his slave or his handmaid — This verse is speaking about a non-Jewish slave. Or, perhaps not; maybe it is referring to a Jewish servant. Scripture, therefore, continues (next verse), כי כספו הוא, [literally, “because he is his money”] — just as this man's money has been acquired by him forever, so, too, [our verse must be referring to the type of] slave who is acquired by him forever, [namely, a non-Jewish slave]. Now, actually, [our case here of a master striking his non-Jewish slave with a fatal blow,] indeed falls under the category of (verse 12 above), “One who strikes a man so that he dies [will surely be put to death],” [so why does Scripture devote a separate verse for this case?] However, [this is necessary, for] Scripture must single out this case from the general rule, since this [case of a non-Jewish slave struck by his master] is to be judged by the rule of monitoring him for “a day or two” (next verse), i.e., if the slave did not die under his hand, but rather, survived for a twenty-four hour period (see Rashi next verse), then the master is exempt [from the death penalty] (Mekhilta).

With a rod — Scripture holds [the perpetrator liable] only if the rod was such that it could kill. Or perhaps not; maybe it is referring to even a rod that is not [normally] lethal. Scripture,

רש"י

בטול מלאכתו מחמת החולי אם קטע ידו או רגלו
 רואין בטול מלאכתו מחמת החולי כאלו הוא שומר
 קשואין שהרי אף לאחר החולי אינו רואי למלאכת
 יד ורגל והוא כבר נתן לו מחמת נזקו דמי ידו ורגלו
 שנאמר יד תחת יד רגל תחת רגל. ורפא ורפא.
 בתרגומו. ישלם שכר הרופא: (כ) וכי יכה איש את
 עבדו או את אמתו. בעבד פנעני הכתוב מדבר או
 אינו אלא בעברי תלמוד לומר כי כספו הוא מה
 כספו קנוי לו עולמית אף עבד הקנוי לו עולמית
 והרי היה בכלל מכה איש ומת אלא בא הכתוב
 והוציא מן הכלל להיות נדון בדין יום או יומים
 שאם לא מת תחת ידו ושהה מעת לעת פטור:
 בשבט. כשיש בו כדי להמית הכתוב מדבר או אינו

יִנָּקֶם: כֹּא אֲךְ אִם-יּוֹם אוֹ יוֹמִים יַעֲמֹד לֹא יִנָּקֶם כֹּא תִרְיַן יוֹמִיִן יִתְקַיֵּם לֹא יִתְדַן אֲרִי כִסְפִיהָ הוּא:

(21) However, if he survives for a day or two, then he will not be avenged, because he is his property.

RASHI

therefore, states in the case of a Jew (Numbers 35:17-18), “if he struck him with a stone that fills the hand by which it could kill [... the murderer must surely die. Or if he struck him with a hand-sized wooden implement...]” (see Mizrachi and Rashi there)

— surely, this is a matter of inference from major to minor! As follows: Since in the more stringent case of [striking] a Jew, the perpetrator is only held liable if he struck his victim with a lethal object (as seen in the verses cited above from Numbers) and [only

if he struck him] upon that part of the body that would result in killing his victim through such a blow — hence, in the less stringent case of a [master striking his non-Jewish] slave, how much more so [can we conclude that the perpetrator is only held liable under the same conditions]?! (see Mekhilta) [and therefore, our verse must be referring to a rod that could kill]. נִקָּם יִנָּקֶם — [meaning:] The death penalty by the sword; likewise [we see the expression

נִקְמָה connoting the sword,] in the verse (Leviticus 26:25), “I shall bring upon you a sword that avenges (נִקְמָה) the vengeance (נִקָּם) of a covenant.” (Mekhilta; Sanhedrin 52b)

(21) **However, if he survives for a day or two** — But if the perpetrator is exempt when the victim survives for one day, then surely, [he would be exempt if he survives] for two days?! [Does it not seem unnecessary, therefore, for Scripture to make mention of “two days” here?] However, [our verse is referring here to] a day that is like two days. And what is that? It is a twenty-four hour period [which consists of two separate time slots, a twelve-hour nighttime slot and a twelve-hour daytime slot] (Mekhilta) [and therefore, if the slave survives for twenty-four hours, the master is exempt]. **Then he will not be avenged, because he is his property** — However, someone else [other than his master] who struck him, even though the slave survives for twenty-four hours before he dies — [since the slave is not his property, the perpetrator in this case] is nevertheless liable [to the death penalty].

PROPHETS Jeremiah 35

נְבִיאִים יִרְמִיָּהוּ פֶּרֶק לָהּ

א הַדְּבָר אֲשֶׁר-הָיָה אֶל-יִרְמִיָּהוּ מֵאֵת יְדוּהָ בְיָמָיו × פִּתְגָם נְבוּאָה דִּהְוָה עִם

35 (1) The word which came to Yirmiyahu from the Lord in the days of

יְהוֹיָקִים בֶּן־יֹאשִׁיָּהוּ מֶלֶךְ יְהוּדָה לֵאמֹר: ב הַלֹּדֶבֶת
 אֶל־בַּיִת הַרְכָּבִים וּדְבַרְתָּ אוֹתָם וְהִבְאוֹתָם בַּיִת יְדוּהָ
 אֶל־אֶחָת הַלְּשָׁכוֹת וְהִשְׁקִיתָ אוֹתָם יַיִן: ג וְאָקַח
 אֶת־יָאֲזַנְיָה בֶּן־יִרְמְיָהוּ בֶּן־חֲבַצְנְיָה וְאֶת־אָחִיו
 וְאֶת־כָּל־בָּנָיו וְאֶת כָּל־בַּיִת הַרְכָּבִים: ד וְאָבָא אֹתָם
 בַּיִת יְדוּהָ אֶל־לְשַׁפֵּת בְּנֵי חָנָן בֶּן־יִגְדָלְיָהוּ אִישׁ
 הָאֱלֹהִים אֲשֶׁר־אֶצֶּל לְשַׁפֵּת הַשָּׂרִים אֲשֶׁר מִמְּעַל
 לְלְשַׁפֵּת מַעֲשִׂיהוּ בֶּן־שֹׁלֵם שֹׁמֵר הַסֶּף: ה וְאֹתָן לִפְנֵי
 בְּנֵי בַיִת־הַרְכָּבִים גְּבַעִים מִלְּאִים יַיִן וְכֹסוֹת וְאָמַר
 אֲלֵיהֶם שְׁתוּ־יַיִן: ו וַיֹּאמְרוּ לֹא נִשְׁתַּה־יַיִן כִּי יוֹנָדָב
 בֶּן־רֶכֶב אָבִינוּ צִוָּה עָלֵינוּ לֵאמֹר לֹא תִשְׁתוּ־יַיִן
 אַתֶּם וּבְנֵיכֶם עַד־עוֹלָם:

כְּלִידִין מֶלֶךְ חֲמָרָא וְכַסִּין וְאֲמַרִית לְהוֹן שְׁתוּ חֲמָרָא: ו וְאֲמָרוּ לֹא נִשְׁתִּי חֲמָרָא אֲרִי יוֹנָדָב בֶּר רֶכֶב אָבוֹנָא
 פְּקִיד עֲלָנָא לְמִימָר לֹא תִשְׁתוֹן חֲמָרָא אֲתוֹן וּבְנֵיכוֹן עַד עֲלָמָא:

Yehoyakim the son of Yoshiyahu king of Yehudah, saying, (2) Go to the house of the Rechabites, and speak to them, and I will bring them to the house of the Lord, to one of the chambers, and give them wine to drink. (3) Then I took Yazanyah the son of Yirmiyahu, the son of Chavatzinyah, and his brothers, and all his sons, and the whole house of the Rechabites; (4) And I brought them to the House of the Lord, to the chamber of the sons of Chanan, the son of Yigdalyahu, the man of God, which was near the chamber of the princes, which was above the chamber of Maaseiyahu the son of Shallum, the keeper of vessels; (5) And I set before the sons of the house of the Rechabites goblets full of wine, and cups, and I said to them, Drink wine. (6) And they said, We will not drink wine; for Yonadav the son of Rechav our father commanded us, saying, You shall not drink wine, you, or your children forever;

RASHI

רש"י

(2) **The house of the Rechabites** — *The sons of Yonadav the son of Rechav who were of the sons of Yitro.* (4) **The man of God** — *i.e., the prophet of the Lord.* שמר הסף — *The*

(ב) בַּיִת הַרְכָּבִים. הֵם בְּנֵי יוֹנָדָב בֶּן רֶכֶב וּמִבְּנֵי יִתְרוֹ
 דָּיו: (ד) אִישׁ הָאֱלֹהִים. נָבִיא הוּא: שֹׁמֵר הַסֶּף.
 מְמוֹנָה עַל שְׁמִירַת הַכֵּלִים:

officer in charge of the vessels.

Writings Mishlei 16

כתובים משלי פרק טז

יח קדם תבִּרָא גִּוְתָנוּתָא וְקָדַם
תְּקִלָּא רִמַּת רוּחָא: יט טָב הוּא
שְׁפַל רוּחַ וְעִנְנָא מִן הוּא
דְּמַפְלִיג עֲדִיתָא עִם גִּוְתָנִי:
כ דְּמִסְתַּכַּל בְּמִלְתָּא יִשְׁכַּח
טַבְתָּא וְדַמְסַבֵּר בְּאַלְהָא
טוּבוּהִי: כא חֲכִים לְבָא יִתְקַרֵּי
סוּכְלָתָנָא וְדַחְלִין שְׁפֹתֶיהָ
מוֹסִיף אוּלְפָנָא: כב מְבוּעַ דְּחַיִּי
סוּכְלָא דְּמַרְיָה וּמַרְדּוּתֶיהָ

יח לִפְנֵי־שֹׁבֵר גָּאוֹן וְלִפְנֵי כְּשִׁלּוֹן גְּבוּהַ רוּחַ: יט טוֹב
שְׁפַל־רוּחַ אֶת־עֲנָוִים (קִרִי עֲנָוִים) מִחֶלֶק שְׁלַל
אֶת־גְּאִים: כ מִשְׁפִּיל עַל־דָּבָר יִמְצֵא־טוֹב וּבוֹטֵחַ
בִּיהוָה אֲשֶׁרִיו: כא לַחֲכָם־לֵב יִקְרָא נְבוֹן וּמִתֵּק
שְׁפָתָיִם יִסִּיף לִקְחָה: כב מְקוֹר חַיִּים שֶׁכֵּל בְּעַלְיוֹ
וּמוֹסֵר אוּלָּיִם אוּלָּת: כג לֵב חֲכָם יִשְׁפִּיל פִּיהוּ
וְעַל־שְׁפָתָיו יִסִּיף לִקְחָה:

דְּשִׁטְיִי שְׁטִיוֹתָא: כג לְבָא דְּחַכְיָמָא מִסְתַּכַּל פּוּמִיָּה וּבִשְׁפֹתוּהִי מוֹסִיף אוּלְפָנָא:

(18) Before destruction comes pride, and a haughty spirit before a fall. (19) Better a humble spirit with the lowly, than to divide the spoil with the proud. (20) He who considers matters shall find good; and fortunate is he who trusts in the Lord. (21) The wise in heart shall be called understanding; and the sweetness of the lips increases learning. (22) Intelligence is a fountain of life to he who has it; and the chastisement of fools is [their] folly. (23) The heart of the wise teaches his mouth, and adds learning to his lips.

RASHI

רש"י

(18) **Before destruction comes pride** — *i.e., the destruction comes as a result of previous pride.* (19) **Better** — *to be A humble spirit* — *and to befriend the lowly than share spoil with the proud.* (20) **He who considers matters** — *one who gives thought to his affairs and carefully considers his ways will find good.* **Fortunate** — *[when one trusts in the Lord and acts accordingly] this is his [true] fortune.* (21) **Wise in heart** — *who learned wisdom from his teacher.* **Shall be called understanding** — *ultimately he will be [a person of] understanding.* **Sweetness of the lips** — *one who conforms [and sweetens] his words for his students.* (22) **A fountain of life** — *is intelligence to its owner.* **And the chastisement of fools** — *the suffering of fools comes of their own folly.* (23) **The heart of the wise teaches his mouth** — *i.e., his heart teaches his mouth to speak with clarity.*

(יח) לִפְנֵי שֹׁבֵר גָּאוֹן. כְּלוֹמַר הַשֹּׁבֵר בָּא עַל יְדֵי שְׁנִתְגָּאָה קוֹדֵם: (יט) טוֹב. הַלְוִיּוֹת: שְׁפַל רוּחַ. וְלִהְיוֹת חֲכָמִים וְלִהְיוֹת עֲנָוִים מִהֵיוֹת מִחֶלֶק שְׁלַל אֶת גְּאִים: (כ) מִשְׁפִּיל עַל דָּבָר. הַנּוֹתֵן לֵב לְהִתְבּוֹנֵן עַל דְּבָרָיו לְפָלֵס אֶת דְּרָכָיו וּמְצֵא טוֹב: אֲשֶׁרִיו. הֵן אֲשֶׁרִיו שְׁלוֹ: (כא) לַחֲכָם לֵב. שְׁלֵמֵד חֲכָמָה מֵרַבּוֹ: יִקְרָא נְבוֹן. סוּפּוֹ שִׁיְהִיָּה נְבוֹן: וּמִתֵּק שְׁפָתָיִם. שְׁאֵדָם מְטַעֵם דְּבָרָיו לְתַלְמִידָיו: (כב) מְקוֹר חַיִּים. הַשֶּׁכֵּל לְבַעְלָיו: וּמוֹסֵר אוּלָּיִם. יְסוּרֵי אוּלָּיִם עַל יְדֵי אוּלָּת בָּאִים לָהֶם: (כג) לֵב חֲכָם יִשְׁפִּיל פִּיהוּ. לְבוֹ מְלַמֵּד אֶת פִּיו לְדַבֵּר צַחוּת:

Mishnah Bava Metzia, chapter 8

משנה בבא מציעא פרק ח

(1) If a man borrows a cow and borrows its owner with it [at the same time, i.e., he asked the owner to help him with some chores] or hires its owner with it [whether connected with the work of the cow or not], or if he first hires the owner and then borrows the cow and it dies, he is not responsible, for it says; (Exodus 22:14) “But if its owner was with him, then he need not pay.” But if he first borrows the cow, and only subsequently, borrows or hires its owner and it dies, [i.e., if the owner was there when the animal died but was not present at the time he borrowed the animal], he is liable, as it states, (Exodus 22:13) “If its owner was not with him, then he must surely pay.” [meaning “If its owner was not with him,” when he borrowed the animal and it died, even though he was with it when it died, “Then he must surely pay.”] (2) If one borrows a cow, borrowing it for half one day and hiring it for half one day; or if he borrows it for one day and hires it for the next; or if he hires one [cow] and borrows another, and one cow dies, the lender says; The borrowed one died, or, It died on the day when it was borrowed, or, It died during the hour for which it was borrowed [and therefore, you are responsible to pay for it, as is the law regarding a borrower who is responsible even for an accident]; and the other says; I don't know [maybe it was the hired one which died and I am not responsible for accidents], he must pay [the Gemara explains that the Mishnah cannot be explained as it seems, since the *halachah* is that one who says; You owe me one hundred zuz and the other says; I don't know, he does not pay. Rather our Mishnah is talking about the case where the borrower must swear a Biblical oath. The owner had given him two oxen, one day for hire, the other day for free and they died, the owner says; They died during the day they were borrowed, while the other responds, One of them, in fact, died while it was borrowed. However, regarding the second one, I don't know. Since this is a case where one admits to a portion of the claim [מוודה במקצת], he must now swear. But since he says he doesn't know, he can't swear and must, therefore,

רבנו עובדיה מברטנורא

א השואל את הפרה ושאל בעליה עמו. אם היו בעלים של פרה אצל השואל לעשות מלאכתו, בין שהיו שאולים אצלו או שכורים, בין באותה מלאכה של פרה בין לעשות מלאכה אחרת, אם מתה פטור: **שנאמר אם בעליו עמו לא ישלם.** והכי משמע אם בעל השור עמו עם השואל, שהוא שואל או שכור לו לעשות מלאכתו בשעה שהשאל לו פרטו, לא ישלם: **אבל שאל את הפרה כו'.** אם היה עמו בשעת אונסים ולא היה עמו בשעת שאלה, חייב, דלא הוי שאלה בבעלים לאפטורי א"כ היה עמו בשעת שאלה: **שנאמר בעליו אין עמו שלם ישלם.** והכי אשמועינן קרא בעליו, אין עמו בשעת שאלה אע"פ שהיה עמו בשעת שבירה ומיתה שלם ישלם: **ב המשאיל אומר שאולה מתה.** ואתה חייב באונסיה: **איני יודע.** שמא שכורה מתה. ופטור אני מן האונסים: **חייב.** הא מתניתין לא אפשר לאוקמה כמשמעה, דהא קיימא לן מנה לי בידך והלה אומר איני יודע ישבע שבועת היסת שאינו יודע ופטור. להכי מוקמינן לה בגמרא כגון שיש עסק שבועה דאורייתא בניניהם, כגון דאמר ליה שתי פרות מסרתי לך, חד יומא בשאלה וחד יומא בשכירות, ומתו תרוייהו בעידן שאלה. ואמר ליה שואל, חדא אין, בעידן שאלה מתה, וחדא לא ידענא. והוי

pay]. If the hirer asserts; The hired one died, [or] it died on the day when it was hired, or it died during the hour for which it was hired, and the owner replies; I do not know, he is not liable. But if the owner asserts that it was the borrowed one and the hirer, that it was the hired one, the hirer must swear that the hired one died [which frees him from liability. Here, too, the Gemara explains that the Mishnah cannot be explained as it seems, as this would be a case of “he claimed wheat and the other admitted oats” and as such there

is no liability to swear. Here, he admitted to the death of the hired one, something which was not claimed of him and he did not admit to the death of the borrowed one, which the other claimed. Therefore, the Gemara explains that as a guardian, he is required to swear anyway that it died via an accident for which he is not responsible. The Rabbis, therefore, threw upon him another oath that it was, in fact, the hired one which died, and this is referred to as a *gilgul shevuah*]. If one says; I do not know, and the other says; I do not know, they must divide [this Mishnah is according to Sumchos who maintains that when money is in doubt, they divide; the *halachah* does not follow Sumchos. Rather, the guardian swears that he does not know and the burden of proof lies with the claimant]. (3) If a man borrows a cow and he [the lender] sends it to him through his son, servant or agent; or by the son, servant or agent of the borrower, and it dies [on the road], he is not liable [since he does not assume the responsibilities of guardian until it actually reaches him]. But if the borrower said to him; Send it to me with my son, servant, or agent, or With your son, [Jewish] servant or agent, or if the lender said to him, I am sending it to you with my son, [Jewish] servant or agent, or With your son, servant or agent, and the borrower replied, Send it, and he sent it and it died [on the road], he is

רבנו עובדיה מברטנורא

ליה מודה במקצת וחייב שבועה, ומתוך שאינו יכול לישבע משלם. ודמיא להך מנה לי בידך ואמר ליה האיך חמשין ידענא וחמשין לא ידענא, הוי ליה מחוייב שבועה ואינו יכול לישבע ומתוך שאינו יכול לישבע משלם: **ישבע השוכר ששכורה מתה**. הא נמי לא אפשר לאוקמה כמשמעה, דהא קי"ל טענו חטים והודה לו בשעורים פטור אף מדמי שעורים, והכי נמי מה שהודה לו לא טענו ומה שטענו לא הודה לו, ומה מקום יש לשבועה זו. להכי מוקמינן בגמרא, דשבועה זו על ידי גלגול, דאמר ליה אשתבע לי שבועת השומרים שאתה חייב לישבע לי דכדרכה מתה, ומגו דמשתבע דכדרכה מתה משתבע נמי על ידי גלגול דשכורה מתה: **יחלוקו**. מתניתין סומכוס היא דאמר ממון המוטל בספק חולקים, ואינה הלכה. אלא הלכה המוציא מחבירו עליו הראיה, וישבע הנתבע שאינו יודע ופטור: **ג ביד בנו**. המשאיל שלחה לשואל ביד בנו ועבדו ושלוחו של משאיל: **או ביד בנו**. ועבדו ושלוחו של שואל, פטור אם מתה בדרך. והאי שלוחו של שואל איכא דמוקי לה (בב"ק דף ק"ד) בשכירו ולקטו שדר בביתו. אבל לא עשאו שליח בעדים. דאי איכא עדים דשליח שוייה, חייב השואל באונסיה משמסרה לו. ואיכא דאמרי אפילו עשאו שליח בעדים אינו מתחייב על ידו באונסים, דהכי קאמר ליה, אינש מהימנא הוא אי בעית לשדורי בדיה שדר: **אמר לו השואל שלחה לי וכו'**. ביד עבדך, חייב. האי עבדך בעבד עברי קאמר, דאילו עבד כנעני יד עבד כיד רבו והוי כאילו לא יצאת מרשות

יודע, חייב. השוכר אומר שכורה מתה, ביום שהיתה שכורה מתה, בשעה שהיתה שכורה מתה, והלה אומר איני יודע, פטור. זה אומר שאולה וזה אומר שכורה, ישבע השוכר ששכורה מתה. זה אומר איני יודע וזה אומר איני יודע, יחלוקו: **ג השואל את הפרה, ושלחה לו ביד בנו, ביד עבדו, ביד שלוחו, או ביד בנו, ביד עבדו, ביד שלוחו של שואל, ומתה, פטור**. אומר לו השואל שלחה לי ביד בני, ביד עבדי, ביד שלוחי, או ביד בנה, ביד עבדך, ביד שלוחך, או שאמר לו המשאיל, הריני משלחה לך ביד בני, ביד עבדי, ביד שלוחי, או ביד בנה, ביד עבדך, ביד שלוחך, ואמר

responsible [because the moment he agrees, he assumes responsibility. Where the lender sent it with his servant, it must be a Jewish servant only, since a servant who is not Jewish is considered as the hand of his owner and therefore, the animal is deemed as still being in the possession of its owner]. And the same holds true when he returns it [if he handed it over to a son, servant or agent, with

the agreement of the owner, only then does the owner assume responsibility immediately; otherwise, the borrower is responsible for accidents, until it either reaches the owner, or until the time period for which he assumed responsibility as a borrower expired]. (4) If one exchanged a cow for a donkey, and it calved; and so, too, if he sold his maidservant, and she bore a child, one claims; It was before I sold her [that she calved or gave birth], the other claims; It was after I bought her — they must divide [this Mishnah is according to Sumchos who maintains that when money is in doubt they divide; the *halachah* does not follow Sumchos. Rather, the burden of proof lies with the claimant and if the cow or the maidservant is on the property of the original owner then it is the buyer who is the claimant]. If he [the vendor] had two servants, one an adult and the other a child; or likewise two fields, one large and one small, [and the deal fell through] the purchaser claims; I bought the large one [and you owe me the money that I paid you for the large one], while the other declares; I do not know [i.e., he admits that he owes him some money, the question is how much, be it for the larger one or for the smaller one. This is a case of one admitting to a portion of the claim [מודה במקצת] so he must now swear, and since he says he doesn't know he can't swear and therefore, must pay as if] he acquired the larger one. If the vendor says; I sold the small one, and the other says; I do not know, he receives only the small one [since he doesn't deny the claim]. If [they made a deal and transferred the money, but agreed that either can cancel the deal without penalty up to a designated time and one did in fact, cancel the deal] one [the

לו השואל שלה, ושלחה ומתה, חיב. וכן בשעה שמחזירה: ד המחליף פרה בחמור וילדה, וכן המוכר שפחתו וילדה, זה אומר עד שלא מכרתי, וזה אומר משלקחתי, יחלקו. היו לו שני עבדים, אחד גדול ואחד קטן, וכן שתי שדות, אחת גדולה ואחת קטנה, הלוקח אומר גדולה לקחתי, והלה אומר איני יודע, וזה המוכר אומר קטן מכרתי, והלה אומר איני יודע, אין לו אלא קטן. זה אומר גדול וזה אומר

רבנו עובדיה מברטנורא

משאיל וכאילו המשאיל עצמו הוליכה לו ופטור השואל אם נאנסה בדרך: וכן בשעה שמחזירה. אם שלח השואל ביד בנו ועבדו או שלוחו או ביד בנו ועבדו ושלוחו של משאיל, לא יצאת מרשותו של שואל עד שתבא ליד המשאיל, ואם נאנסה בדרך, חיב. אמר לו המשאיל שלחה לי, או שאמר השואל הריני משלחה וכו', ואמר לו המשאיל שלח, ושלחה ונאנסה בדרך, פטור. ומתניתין דוקא כשמחזירה בתוך ימי שאלתו שהוא חיב באונסיה. אבל אם החזירה לאחר ימי שאלתו, דין שומר שכר יש לו הואיל ונהנה ממנה ולא דין שואל, ואם שלחה ביד בנו ועבדו או שלוחו. בין שלו בין של משאיל, ונאנסה בדרך, פטור: ד המוכר שפחתו וילדה. דעבד כנעני נקנה בכסף, וכשנתן המעות נקנית לו השפחה בכל מקום שהיא. ואין ידוע אם עד שלא ילדה נתן הכסף והעובר שלו, או לאחר שילדה והולד של בעלים. אבל פרה אינה נקנית בכסף אלא במשיכה, וכיון דמשך מידע ידע אי ילדה כבר אי לא ילדה, להכי איצטרך למתני המחליף, דעל ידי חליפין כיון שמשך האחד נקנה האחר בכל מקום שהוא. לפיכך אין ידוע אם ילדה אם לא ילדה: יחלוקו. ומתניתין סומכוס היא, ולית הילכתא כותיה: זה אומר גדול וזה אומר קטן. זה אומר דמי עבד גדול וזה אומר דמי עבד קטן. דאילו עבד ממש. הא קיימא לן דאין נשבעין על העבדים. ועוד, מה שטענו לא הודה לו ומה

buyer] claims that it was the large one [and therefore, you must return to me the money for the large one], while the other says that it was the small one [that I sold and I only owe you money for the small], the vendor [admitting to a portion of the claim is a מודה and] must swear that he had sold the small one. If this one says; I do not know, and the other says; I do not know, they must

divide. [this is according to Sumchos; the *halachah* does not follow Sumchos. Rather the burden of proof lies with the one who is the claimant]. (5) If one sells his olive trees [to a neighbor, so that he should chop them down and use them] for their wood, [but did not specify when, and he neglected to chop them down] and they produced less than a quarter *log* [of] oil per *se'ah* [of olives], it belongs to the purchaser [since it is a negligible amount, the seller does not mind. However, where he told him to chop them down immediately, the oil, no matter how small in quantity, belongs to the seller]. But if they produced [olives yielding] a quarter *log* [of oil] per *se'ah*, one [i.e., the purchaser] claims; My olive trees produced them, while the other [the seller] claims; It was my land which caused it to grow, they must divide [if, however, the seller said; You may chop them down any time you wish, then even oil in greater quantity belongs to the purchaser]. If the river swept away a man's olive trees [together with a surrounding mound of earth, otherwise, it would be deemed as being planted anew and thus would be *orlah* the first three years, and no one could benefit from them] and deposited them in his neighbor's field [and there they produced olives and] one claims; My olive trees produced them, whereas the other claims; My land caused them to grow, [the first three years] they divide [because even though it had grown in the latter's field, had it not been for the surrounding earth mounds of the original owner, it would be forbidden as *orlah*; however, after three years, the latter says I could have planted new trees myself and it would be permitted by now]. (6) If one rents a house to his neighbor in the winter [for a certain amount per month and did not discuss with him the length of the lease], he cannot evict him from the Festival [of Sukkot] until Passover [since it is difficult to find any vacancies during this time period.

בנו עובדיה מברטנורא

שהודה לו לא טענו, ולא היה כאן מקום לשבועה: ה המוכר זיתיו לעצים. שיקוף אותן לשרפם, והשהה אותן בקרקע: ועשו. זיתים רעים שאין בסאה שלהם רביעית שמן: הרי אלו של בעל הזיתים. דבפחות מרביעית לא קפדי אינשי. ורביעית שאמרו, חוץ מן ההוצאה שהוא מוציא במסיקתן ובעצירתן. ומתניתין במשכר זיתיו על מנת לקרץ סתם. אבל אם אמר לו לקרץ מיד, אפילו פחות מרביעית לבעל הקרקע. ואם אמר לקרץ לבשתרצה, אפילו יותר מרביעית לבעל הזיתים: וזה אומר ארצי גידלה יחלוקו. בגמרא מוקי לה כגון ששטף נהר הזיתים עם גושיהן, דהיינו עם הקרקע שסביבותיהן שהן יכולים לחיות על ידו, ומפני כן הם פטורים מערלה. וכל שלש שנים הראשונות הוא דיהלוקו, דאע"ג דקרקע של זה מגדלן, מכל מקום אי לאו גושיהן לא הוי מצי אכיל מנייהו משום ערלה. אבל לאחר שלש שנים הכל לבעל הקרקע, דאמר ליה, אי אנא נטעי, לאחר שלש מי לא הוה אכילנא: ו המשכיר בית לחבירו. סתם: בימות הגשמים אינו יכול להוציאו מן החג ועד הפסח בימות החמה שלשים יום. כלומר, אם בא להוציאו

קטן, ישבע המוכר שהקטן מכר. זה אומר איני יודע וזה אומר איני יודע, יחלקו: ה המוכר זיתיו לעצים, ועשו פחות מרביעית לסאה, הרי אלו של בעל הזיתים. עשו רביעית לסאה, זה אומר זיתי גדלו, וזה אומר ארצי גדלה, יחלקו. שטף נהר זיתיו ונתנם לתוף שדה חברו, זה אומר זיתי גדלו, וזה אומר ארצי גדלה, יחלקו: ו המשכיר בית לחברו בימות הגשמים, אינו יכול להוציאו מן החג ועד הפסח,

If he wants to evict him before Passover, he must let him know, while there still is] in the summer, thirty days [i.e., thirty days before Sukkot and we, therefore, may deduce, that if one wants to evict him during the summer, he needs thirty days' notice]. In large cities [where vacancies are rare], whether in summer or in winter, [the period of notification is] twelve months. However, regarding shops [where one issues merchandise on credit], whether in towns or in large cities, [he need not leave until] twelve months [after he received notice]. Rabban Shimon ben Gamliel says; A baker's

shop and a dyer's shop [who issue credit for very long periods of time, need not leave until] three years [after he received notice]. (7) If one rents a house to his neighbor, the landlord must provide the door, door-bolt, lock, and everything which requires skilled labor [to fix, such as windows]. But that which does not require skilled labor is done by the tenant. The dung [which collected from animals who passed by the yard] belongs to the landlord [even though the tenant may use the yard, if he did not explicitly rent it as well, it still belongs to the owner], and the tenant is entitled only to that which issues from the oven or stove. (8) If one rents a house to his neighbor for one year, and it was a leap year, the intercalation is in the tenant's favor [and he only pays for twelve months]. If he rents it by the month, and it was a leap year, the intercalation is in the owner's favor. [If he rents it by expressing the price, in yearly and monthly terms as] it once happened in Tzipori, that one rented a bathhouse from his neighbor for twelve gold *dinarim* annually, at a gold *dinar* per month [on a leap year]; and the matter came before Rabban Shimon ben Gamliel and Rabbi Yose, who ordered them to divide the

רבנו עובדיה מברטנורא

קודם הפסח צריך שיודיענו שלשים יום מימות החמה, דהיינו מט"ו באלול שמשם שלשים יום עד החג שהוא התחלת ימות הגשמים. ואם לא הודיענו מט"ו באלול, אינו יכול להוציא עד הפסח. וממילא שמעין שהמשכיר בית סתם בימות החמה, צריך להודיענו שלשים יום קודם שיוציאנו: **ובכרכים**. שהכל נמשכים שם לגור והבתים אין מצויין לשכור, צריך להודיענו י"ב חודש קודם יציאתו, בין בימות החמה בין בימות הגשמים. וכשם שמשכיר צריך להודיע, כך שוכר צריך להודיע, בעירות שלשים יום ובכרכים שנים עשר חודש. ואם לא הודיעו אינו יכול ליצאת אלא נותן לו שכרו: **של נחתומים ושל צבעים שלש שנים**. מפני שהקיפן מרובה לזמן ארוך. והלכה כרבן שמעון בן גמליאל: ז' **בנגר**. שנועלין בו את הדלת ותוחבים אותו בקורת האסקופה: **הזבל של בעל הבית**. וכגון שנעשה זבל מתורי דאתו מעלמא. דאי מתורי דשוכר, הזבל של השוכר: **היוצא מן התנור**. אפר ונעשה זבל: ז' **נתעברה לשוכר**. לא ירבה לו שכר חודש, שהעיבור בכלל שנה: **מעשה בצפורי**. בגמרא פריך, מעשה לסתור, דהא רישא תנא או כולה דשוכר או כולה דמשכיר, ומייתי מעשה דיחלוקו. ומשני, חסורי מחסרא והכי קתני, ואם אמר לו ב"ב זהובים לשנה מדינר זהב לחודש, יחלוקו, דלא ידעינן אי תפוס לשון ראשון או לשון אחרון, ומעשה נמי וכו'. ואין הלכה כרשב"ג ור' יוסי. אלא הלך אחר פחות שבלשונות. דקרקע בחזקת מרה קיימא. לפיכך כולו למשכיר, בין שהיה לשון ראשון פחות בין

בימות החמה, שלשים יום. ובכרכים, אֶחָד יָמוֹת החמה ואֶחָד יָמוֹת הגשמים שָׁנִים עֶשֶׂר חֲדָשׁ. ובחגיות, אֶחָד עִירוֹת ואֶחָד כָּרְכִים, שָׁנִים עֶשֶׂר חֲדָשׁ. רַבֵּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר, חָנוּת שֶׁל נַחְתוּמִים וְשֶׁל צִבְעִים, שְׁלֹשׁ שָׁנִים: ז' הַמְשָׁכִיר בֵּית לְחֶבְרוֹ, הַמְשָׁכִיר חֵיב בְּדֵלֶת, בְּנֶגֶר, בְּמַנְעוּל, וּבְכָל דָּבָר שֶׁמַּעֲשֶׂה אָמֵן. אֲבָל דָּבָר שֶׁאֵינוֹ מַעֲשֶׂה אָמֵן, הַשּׂוֹכֵר עוֹשֶׂהוּ. הַזָּבֵל, שֶׁל בַּעַל הַבַּיִת, וְאִין לְשׂוֹכֵר אֶלָּא הַיּוֹצֵא מִן הַתְּנוּר וּמִן הַכִּיּוֹרִים בְּלֶבֶד: ח' הַמְשָׁכִיר בֵּית לְחֶבְרוֹ לְשָׁנָה, נִתְעַבְּרָה הַשָּׁנָה, נִתְעַבְּרָה לְשׂוֹכֵר. הַשָּׁכִיר לוֹ לְחֲדָשִׁים, נִתְעַבְּרָה הַשָּׁנָה, נִתְעַבְּרָה לְמְשָׁכִיר. מַעֲשֶׂה בְּצוֹפְרֵי בְּאֶחָד שֶׁשָּׂכַר מֶרְחֵץ מִחֶבְרוֹ בְּשָׁנִים עֶשֶׂר זָהָב לְשָׁנָה, מְדִינָר זָהָב לְחֲדָשׁ, וּבֵא מַעֲשֶׂה לְפָנָי רַבֵּן

intercalated month [i.e., he paid for half of one month]. (9) If one rents a house to his neighbor [i.e., he shows him a house and says; I will rent you a house like this], and it caves in [within the period of the lease], he must provide him with another. If it was a small one, he cannot furnish him with a large one [the renter can say; I don't want a large house], if it was a large one, he cannot furnish him with a small one. If it was one house, he cannot offer him two instead; if two, he cannot offer one. He may neither diminish nor increase the number of windows, except by common agreement. [If, however, he said; I am renting you this house and it then collapses, he need not supply another.]

רבנו עובדיה מברטנורא

שהיה לשון אחרון פחות: ט חייב להעמיד לו בית. לימי שכירתו: גדול לא יעשנו קטן וכו'. והוא דהראיה לו בית ואמר לו בית כזה אני משכיר לך. אבל העמידו על הבית ואמר לו בית זה אני משכיר לך, ונפל, אינו חייב לבנותו. ואם אמר לו בית סתם, יעמיד לו מקום שיקרא בית, בין גדול בין קטן:

Gemara Bava Metzia, 85a

Rabbi Shmuel bar Nachmani said in Rabbi Yonatan's name: He who teaches Torah to his neighbor's son will be privileged to sit in the Heavenly Academy, for it is written, "If you will cause to repent, then will I bring you again, and you shall stand before me." (Jeremiah 15:19) And he who teaches Torah to the son of an *am ha'aretz*, even if the Holy One, blessed is He, makes a decree, He annuls it for his sake, as it is written, "And if you will take forth the precious from the vile, you shall be as my mouth." (ibid.) Rabbi Parnakh said in Rabbi Yochanan's name: He who is himself a scholar, and his son is a scholar, and his son's son too, the Torah will never cease from his seed, as it is written, "As for me, this is my covenant with them, says the Lord; My spirit is upon thee, and my words which I have put in your mouth, shall not depart out of your mouth, nor out of the mouth of your seed, nor out of the mouth of your seed's seed, says the Lord, from henceforth and forever." (Issiah 59:21) What is meant by "Says the Lord?" — The Holy one, blessed is He, said, I am surety for you in this matter. "What is the meaning of "From henceforth and forever?" — Rabbi Yirmiah said: From henceforth [i.e., after three generations] the Torah seeks its home [i.e., becomes hereditary in that family]. Rabbi Yoseph fasted forty fasts [so that in their merit Torah

שמעון בן גמליאל ולפני רבי יוסי, ואמרו יחלקו את חדש העבור: ט המשכיר בית לחברו ונפל, חייב להעמיד לו בית. היה קטן, לא יעשנו גדול, גדול, לא יעשנו קטן. אחד, לא יעשנו שנים, שנים, לא יעשנו אחד. לא יפחת מהחלונות ולא יוסיף עליהן, אלא מדעת שניהם:

גמרא בבא מציעא דף פ"ה.

אמר רבי שמואל בר נחמני אמר רבי יונתן כל המלמד את בן חבירו תורה וזכה ויושב בישיבה של מעלה שנאמר (ירמי' ט"ו) אם תשוב ואשיבך לפני תעמוד וכל המלמד את בן עם הארץ תורה אפלו הקדוש ברוך הוא גוזר גזר מבתלה בשבילו שנאמר (שם) ואם תוציא יקר מזולל כפי תהיה אמר רבי פרנך אמר רבי יוחנן כל שהוא תלמיד חכם ובנו תלמיד חכם ובנו תלמיד חכם שוב אין תורה פוסקת מזרעו לעולם שנאמר (ישעי' נ"ט) ואני זאת בריתי וגו' לא ימוש מפיה ומפי זרעך. ומפי זרע זרעך אמר ה' מעתה ועד עולם. מאי אמר ה' אמר הקדוש ברוך הוא אני ערב לך בדבר הזה. מאי מעתה ועד עולם. אמר רבי ירמיה מכן ואילך תורה מחזרת על אכסניה שלה. רב יוסף

would not depart from his progeny], when he was made to read [in his dream], “They shall not depart out of your mouth.” He fasted another forty, and was made to read, “They shall not depart out of your mouth, nor out of the mouth of your seed.” He fasted another one hundred [fasts], and was made to read, “They shall not depart out of your mouth, nor out of the mouth of your seed, nor out of the mouth of your seed's seed.” Henceforth, said he, I have no need [to fast]; the Torah seeks its home. [...] Rabbi Chama said: What is meant by, “Wisdom rests in the heart of he who has understanding; but that which is in the midst of fools is made known?” (Proverbs 14:33) “Wisdom rests in the heart of he who

has understanding” — this refers to a scholar, the son of a scholar; “but that which is in the midst of fools is made known” — to a scholar, the son of an *am ha'aretz* [i.e., he becomes famous]. Said Ulla: Thus it is proverbial, One stone in a pitcher cries out “rattle, rattle.” [However a jar packed with stones doesn't make a sound.] Rabbi Yirmiah questioned Rabbi Zera: What is meant by, “The small and the great are there [i.e., the next world]; and the servant is free from his master?” (Job 3:19) Do we then not know that the small and the great are there? — But [it means that] he who humbles himself for the sake of the Torah in this world is magnified in the next; and he who makes himself a servant to the [study of the] Torah in this world, becomes free in the next.

זוהר משפטים דף קכ"ב ע"ב

זכאין אינון ישראל מכל עמין עובדי עבודה זרה דמאריהון קרי עלייהו (דברים י"ד) ובך בחר יי להיות לו לעם סגולה. ובתיב (שם) כי עם קדוש אתה ליי אלהיך (ובלא חד מלה) ובתיב (שם) בנים אתם ליי אלהיכם וגומר. תא חזי בשעתא דישראל לא אתבשרו עובדיהו מה בתיב (ישעיה ג') עמי נגשיו מעולל ונשים משלו בו. משלו בו דייקא והא אוקימנא מלי ברזא דספרא דשלמה מלכא והכי אשבחן ביה. תו אשבחן דכל מאן דאכיל האי מיכלא דאתחבר בחדא. או בשעתא חדא או בסעודתא חדא ארבעין יומין אתחזיין גדיא מקלסא בקלפוי לגבי אינון דלעילא וסיעתא מסאבא מתקרבין בחדיה ונרים לאתערא דינו בעלמא דינו דלא קדישין. ואי אוליד בר באינון יומין אוזפין ליה נשמתא מספרא אחרא דלא אצטריכא. ובתיב (ויקרא י"א) והתקדשתם והייתם קדושים וגומר. אתי לאסתאבא מסאבין ליה ודאי דתיב (שם) ונטמתם גם חסר א' מסאבותא אטימא מכלא דלית רשו לאתדבאה הכי בשאר זיני דמסאבותא דמתדבין. ותו דמסתפי מחיוון בישן דהא בעינייהו גדיא אשתבח וויכיל לאתוקא דהא אלמא דבר נש אתעבר מגיה רבי ייסא שאל אי שרי למיכל לתרנגולא בגבינה או בחלבא. אמר רבי שמעון אסיר לך דלא יהיב איניש פתחא לזינין בישין לך לך אמרין גזירא סחור סחור לכרמא לא תקרב ודאי אסיר לך הוא דחומרא אית ביה פכעירא לשהיטה ומאן דשרי האי מה בתיב (עמוס ב) ותשקו את הנזירים יין מאן דשרי האי כמאן דשרי הא ובתיב (דברים י"ד) לא תאכל כל תועבה כל לאכללא בלא:

יתיב ארבעין תעניתא ואקריהו לא ימושו מפיד יתיב ארבעין תעניתא אחריני ואקריהו לא ימושו מפיד ומפי ורעד. יתיב מאה תעניתא אחריני אתא ואקריהו לא ימושו מפיד ומפי ורעד ורעד אמר מכאן ואילך לא צריכנא תורה מחזרת על אכסניה שלה. אמר רבי חמא מאי דכתיב (משלי י"ד) בלב נבון תנוח חכמה ובקרב פסילים תודע. בלב נבון תנוח חכמה זה תלמיד חכם בן תלמיד חכם. ובקרב פסילים תודע זה תלמיד חכם בן עם הארץ. אמר עולא היינו דאמרי אינשי אסתרא בלגנא קיש קיש קריא. אמר ליה רבי ירמיה לרבי וירא מאי דכתיב (איוב ג') קטן וגדול שם הוא ועבד חפשי מאדוניו אטו לא ידעין דקטן וגדול שם הוא אלא כל המקטין עצמו על דברי תורה בעולם הזה נעשה גדול לעולם הבא וכל המשים עצמו כעבד על דברי תורה בעולם הזה נעשה חפשי לעולם הבא:

Yosef le-Chok

יוסף לחוק

Ethical Teaching:

מוסר

Selected from Ethical Books

מלוקט מספרי מוסר

If from Heaven they have helped you seek cures, healing for your sicknesses, you should feel bitterness over the sin of blemishing the covenant [of circumcision], open your eyes and observe that, instead of sinning many times with offspring of sin, seed of falsehood, as you have done, it would be better if you were to take hold of *shefa* [an outpouring of blessings] instead of *pesha* [sin]. In this way you will increase the Divine outpouring [however, this is the case, only] if the anger ceased and the sinning stops. And this word sin [פשע] is an acronym for פזור, [scattering, i.e., charity,] שבת [Shabbat], and ענוה [humility]. And if you cease sinning you increase the [שפע] Divine outpouring. Start with [the letter] *peh*, for *pizur*. [As is written, (Psalms 112:9), “He who scatters his money by giving to the poor, his righteousness will stand forever.” He should increase his charity

as much as he can afford, each day, so that not a single day goes by in which he does not give charity, whether little or much. For instead of the way that he was, in his sin, a “Whisperer separates the Master,” (Proverbs 16:28) [i.e., the Holy One blessed is He] now, through charity, he unifies God's Name, blessed is He. This is a great *tikun* [remedy] for his sin caused by the scattering of holy sparks in the place of the other side [the evil impulse], from where death emanates, and now he scatters his money in order to bring life to the souls of the poor. Look and observe; the word כסף (money) has the same numerical value [in full numerical value כף = 100, סמך = 120, and פה = 85, that is, the numerical value of the names of its letters, spelled out] as כפרה (atonement). And he unifies the Divine Presence and increases the Divine outpouring.

Practical Law:

הלכה

Rambam, Laws of Reciting Shema, Ch. 2

הרמב"ם הלכות קריאת שמע פרק ב'

(1) If someone goes down [into a *mikvah*] to immerse himself, if he has enough time to come up and cover himself and recite the *Shema* before sunrise, he should do so. If he is afraid that the sun will rise before he recites

אם מן השמים סייעוך לְבַקֵּשׁ רְפוּאוֹת תְּעֵלָה לְמַחְלוּתֶיךָ בְּתִמְרוֹר עוֹן פְּגַם הַבְּרִית פָּקַח עֵינֶיךָ וּרְאֵה כִּי תַחַת אֲשֶׁר הַרְבִּיתָ פֶּשַׁע בְּיַלְדֵי פֶשַׁע זֶרַע שְׂקָר. טוֹב אֲשֶׁר תִּאָּחֹז שִׁפְעַת תַּחַת פֶּשַׁע וּבְזוּהַ תְּרַבֶּה הַשִּׁפְעַת בִּי אִם תָּם הַקֶּצֶף וְעוֹבֵר עַל פֶּשַׁע. וְהוּא רֹאשֵׁי תִיבוֹת פֶּשַׁע פּוֹזֵר שְׁבֵת עֲנוּהַ וְחָדַל מִעֲשׂוֹת הַפֶּשַׁע וְיִרְבֶּה הַשִּׁפְעַת. מִתְחִיל בַּפֶּה פּוֹזֵר. פּוֹזֵר נִתֵּן לְאַבְיוֹנִים צְדָקָתוֹ עוֹמְדָת לְעַד יִרְבֶּה בְּצַדָּקָה כְּפִי כְחוֹ יוֹם יוֹם וְלֹא יַעֲבוֹר יוֹם אֶחָד שֶׁלֹּא יִתֵּן צְדָקָה אִם מֵעַט וְאִם הַרְבֵּה בִּי תַחַת אֲשֶׁר הָיָה בַּפֶּשַׁע נִרְגָן מִפְּרִיד אֱלוֹף עֵתָה בְּצַדָּקָה מִיַּחַד שֵׁם הַיְיָ הַבְּרוּךְ הוּא וְהוּא תְקוּן גָּדוֹל שֶׁהוּא פּוֹזֵר נִיּוֹצוֹת הַקְּדוּשָׁה בְּמָקוֹם הַסֵּטְרָא אַחֲרָא דְרָגָא דְמוֹתָא עֵתָה יִפּוֹר מְמוֹנֵו לְהַחֲיוֹת נַפְשוֹת אַבְיוֹנִים הַבֵּט וּרְאֵה כֶּסֶף בְּמַלּוּי כֶּף סִמָּךְ פֹּה גִימְטְרִיא כְּפֶרֶה וּמִיַּחַד הַשְּׂכִינָה וְיִרְבֶּה הַשִּׁפְעַת:

it, he should cover himself with the water in

which he is standing and recite it. But he may not cover himself with foul water, which has a bad odor, nor with water used for soaking [flax]. Neither should he cover himself with clear water, because his nakedness is visible in it. Rather, he should cover himself with turbid water that does not have a bad smell and should recite the *Shema* where he is. (2) A person who is reciting the *Shema* should not gesture with his eyes or his lips or point with his fingers, so that his recitation not be casual. If he does so, even though he has fulfilled his obligation, it is shameful. He should recite the *Shema* so that he can hear that which he is saying. But if he did not do so, he has still fulfilled his obligation. He must enunciate the letters carefully. But if he did not do so, he has still fulfilled his obligation.

קודם שיקרא יתבסה במים שהוא עומד בהן ויקרא ולא יתבסה לא במים הרעים שריחן רע ולא במי המשרה ולא במים צלולין מפני שערוהו נראית בהן אבל מתבסה הוא במים עבורין שאין ריחן רע וקורא במקומו: ב הקורא קריאת שמע לא ירמוז בעיניו ולא יקרוץ בשפתיו ולא יראה באצבעותיו כדי שלא תהיה קריאתו עראי ואם עשה כן אף על פי שצא ידי חובתו הרי זה מגונה וצריך להשמיע לאזנו כשהוא קורא ואם לא לאזנו יצא. וצריך לדקדק באותיותיה ואם לא דקדק יצא:

MISHPATIM FOR THURSDAY

משפטים ליום חמישי

TORAH

תורה

כיון בקריאת חמשה פסוקים אלו שהם כנגד ה דמילוי הה אחרונה דשם ב'ן לקנות הארת רוח משבת הבאה

כב וארי ינצו גברין וימחון אתתא מעדיא ויפקון ולדהא ולא יהא מותא אתגבאה תגבי כמא די שוי עלוהי

כב וכי ינצו אנשים ונגפו אשה הרה ויצאו ילדיה ולא יהיה אסון ענוש יענש

(22) And when men fight, and they collide with a pregnant woman, [causing] the fetus to miscarry while no fatality occurs [to the woman] — then he must surely be fined in response to the woman's husband [filing a claim] to impose this upon

RASHI

רש"י

(22) **And when men fight** — [Here, we are not dealing with a case of two men and a woman fighting all together, for that would be a simple case of one person assaulting another (Siftei Chakhamim). Rather, our verse refers to the case when two men are fighting] with each other, and one man intends to strike the other one, but [inadvertently] hits the woman instead (Sanhedrin 79a). **ונגפו** — The term נגיפה exclusively signifies pushing and striking, as in (Psalms 91:12), “lest you hit (תגף) your foot on a stone,” and (Jeremiah 13:16), “while your feet have not yet struck upon (יתנגפו) [the mountains of the night],” and (Isaiah 8:14), “and as a stumbling (נגף) stone.” **While no fatality occurs** — to the woman (Sanhedrin 79a). **He must surely be fined** — [he must] pay the value of the fetus to the

(כב) וכי ינצו אנשים. זה עם זה ונתפון להכות את חברו והכה את האשה: ונגפו. אין נגיפה אלא לשון דחיפה והכאה כמו פן תגף באבן רגלך. ובטרם יתנגפו רגליכם. ולאבן נגף: ולא יהיה אסון. באשה: ענוש יענש. לשלם דמי ולדות לבעל שמין אותה